energie samen

Geef groepen ruimte om flexibiliteit aan te bieden

Ruimte voor energiecoöperaties en energiehubs om samen het elektriciteitsnet te ontlasten

Position Paper
20-11-2026

Inhoud

1. Waarom een zelfstandige groeps-CSC? 2
2. Maak de vraag en de voorwaarden per netbeheerder openbaar 3
3. Maak gezamenlijke sturing mogelijk voor kleine en grote aansluitingen 4
4. Maak zichtbaar wat de eerste toepassingen opleveren 5

1. Waarom een zelfstandige groeps-CSC?

Energiecoöperaties en energiehubs kunnen het elektriciteitsnet op drukke momenten ontlasten door hun verbruik, opwek en opslag op elkaar af te stemmen. Op locaties waar het elektriciteitsnet tijdens piekmomenten zwaar belast wordt, kan een bedrijf bijvoorbeeld tijdelijk minder stroom afnemen terwijl een batterij op datzelfde moment stroom teruglevert. Met een groepscapaciteitssturingscontract (groeps-CSC) kan het collectief met de netbeheerder afspraken maken over die gezamenlijke prestatie en de vergoeding daarvoor[1].

De groeps-CSC biedt meer mogelijkheden dan het eerdere groepscapaciteitsbeperkingscontract (groeps-CBC). Bij een groeps-CBC spreekt de groep alleen af om op bepaalde momenten minder af te nemen of in te voeden. Met een groeps-CSC kan zij ook afspreken om juist méér af te nemen of in te voeden, als dat het knelpunt ontlast.

De netbeheerders gaven in 2024 al aan dat een groeps-CBC in sommige situaties technisch hetzelfde doel kan bereiken als een groepstransportovereenkomst (GTO)[2]. Voor de deelnemers maakt de keuze echter verschil. Met een zelfstandige groeps-CSC kunnen zij gezamenlijk flexibiliteit aanbieden, terwijl ze hun individuele transportovereenkomsten behouden. Dat is belangrijk voor deelnemers die voor hun bedrijfsvoering op bestaande transportafspraken vertrouwen.

Een GTO biedt overigens ook enige zekerheid: bij het afsluiten ervan kan de groep een overgangsperiode van maximaal drie jaar afspreken, waarin deelnemers bij uittreding onder voorwaarden kunnen terugvallen op hun eerder gecontracteerde transportvermogen. Na die periode vervalt die terugvaloptie. Willen deelnemers ook gezamenlijk transportvermogen contracteren en onderling verdelen, dan biedt een GTO die mogelijkheid. Een GTO kan ook worden gecombineerd met afspraken over congestiemanagement[3].

Een belangrijk verschil tussen beide contractvormen is wie het aanbod doet. Een GTO is een aanbod van de netbeheerder aan de groep. De groep vraagt een gezamenlijk transportrecht aan en betaalt daarvoor nettarief. Als aan de voorwaarden is voldaan, moet de netbeheerder dit product leveren.

---

[1] ACM, *Systeemcode elektriciteit 2026*, artikelen 9.1 en 9.17 en bijlage 6, over gezamenlijke deelname aan congestiemanagement en afspraken over capaciteitssturing. Staatscourant 2026, 4089.
[2] Netbeheer Nederland, *Codewijzigingsvoorstel groepstransportovereenkomst*, oktober 2024, pp. 17–18, over de verhouding tussen de GTO en de groeps-CBC. Codewijzigingsvoorstel. netbeheernederland.nl

[3] ACM, *Systeemcode elektriciteit 2026*, artikelen 7.8 en 9.17, over de groepstransportovereenkomst en gezamenlijke deelname aan congestiemanagement. Zie ook het *Codebesluit groepstransportovereenkomst*, paragraaf 3.14.1, over de combinatie met congestiemanagementdiensten. Systeemcode elektriciteit 2026 · Codebesluit groepstransportovereenkomst.

Een groeps-CSC is het andersom: de groep biedt de netbeheerder een dienst aan en ontvangt daarvoor een vergoeding.

Dat verschil heeft gevolgen. De netbeheerder koopt alleen flexibiliteit in waar sprake is van congestie en waar sturing het knelpunt daadwerkelijk verlicht. Omdat de vergoeding door alle netgebruikers wordt betaald, moet de netbeheerder de kosten als doelmatig kunnen verantwoorden. De groep draagt het risico als zij de afgesproken prestatie niet levert. Daar staat een vergoeding tegenover, maar geen automatisch recht op extra transportvermogen. De netruimte die door de sturing vrijkomt, wordt toegekend aan partijen die daarvoor volgens de geldende regels in aanmerking komen.

Een combinatie van een GTO en een groeps-CBC maakt dit onderscheid duidelijk. Met een GTO biedt de netbeheerder de groep gezamenlijk transportvermogen aan. Via een aanvullende groeps-CSC kan de groep een deel van dat vermogen op drukke momenten als flexibiliteit aan de netbeheerder aanbieden.

Voor een energiehub begint het werk al ruim voordat een contract wordt ondertekend. De deelnemers moeten onderzoeken welke installaties kunnen bijsturen, hoeveel flexibiliteit ze gezamenlijk kunnen bieden en wie de gegevens over verbruik, opwek en opslag verzamelt en bundelt.

Zolang onduidelijk is of de netbeheerder op die plek flexibiliteit nodig heeft, welke aansluitingen mogen meedoen, hoe de netbeheerder de prestatie meet en welke vergoeding daartegenover kan staan, is het lastig om hierin tijd en geld te investeren. Duidelijkheid over de behoefte aan flexibiliteit en de bijbehorende voorwaarden helpt collectieven om die afweging al bij de start van een project te maken.

Energie Samen roept netbeheerders daarom op om collectieven de ruimte te geven gezamenlijk flexibiliteit aan te bieden, ook zonder GTO. Daarvoor moeten netbeheerders inzichtelijk maken waar zij flexibiliteit nodig hebben, groepsbiedingen op gelijke voet beoordelen en de voorwaarden openbaar maken. Ook vragen we hen om in pilots te onderzoeken of groepen met zowel kleine als grote aansluitingen gezamenlijk flexibiliteit kunnen leveren en de resultaten daarvan te delen. Nu de netbeheerders de groeps-CSC in hun gezamenlijke productontwikkeling uitwerken, is dit het moment om deze punten mee te nemen.

2. Maak de vraag en de voorwaarden per netbeheerder openbaar

Een collectief moet vooraf kunnen beoordelen of een groeps-CSC geschikt is voor de eigen locatie, aansluitingen en beschikbare flexibiliteit. Op Partners in Energie staat een voorbeeldcontract voor de

groeps-CBC[4]. Een openbare modelovereenkomst voor de groeps-CSC zou collectieven helpen om ook voor deze contractvorm te beoordelen welke afspraken en verplichtingen deelname met zich meebrengt.

Wij vragen de netbeheerders om gezamenlijk een modelovereenkomst te publiceren en per netbeheerder inzichtelijk te maken waar en wanneer flexibiliteit nodig is en welke groepen een groeps-CSC zonder GTO kunnen afsluiten. Maak duidelijk welke bestaande individuele transportafspraken deelnemers kunnen behouden en hoe een collectief een aanbod kan indienen. Is het product nog in ontwikkeling? Geef dan aan wanneer collectieven naar verwachting een aanbod kunnen doen.

Beschrijf in de modelovereenkomst hoe de netbeheerder de gezamenlijke prestatie meet en vergoedt, wie aansprakelijk is als de groep haar afspraken niet nakomt en wat er gebeurt als een deelnemer toetreedt of uittreedt. Zo kunnen deelnemers vooraf duidelijke afspraken maken over de verdeling van taken, opbrengsten en risico's.

Omdat de netbeheerder bij een groeps-CSC de afnemer is, kan een collectief niet afdwingen dat zijn aanbod wordt afgenomen. Wel mag het verwachten dat de netbeheerder een groepsbod in een uitvraag op gelijke voet beoordeelt met biedingen van individuele aangeslotenen en CSP's, en dat hij een afwijzing motiveert. Maak daarnaast inzichtelijk hoe de vergoeding wordt bepaald, zodat collectieven vooraf kunnen inschatten wat hun inzet kan opleveren.

Wij vragen de netbeheerders ook om te verduidelijken of een groep gezamenlijk kan voldoen aan de biedplicht die voor grote aangeslotenen in een congestiegebied geldt. Zo wordt duidelijk of collectieven ook op deze manier een rol kunnen spelen bij het verlichten van netcongestie.

3. Maak gezamenlijke sturing mogelijk voor kleine en grote aansluitingen

Op een bedrijventerrein zijn kleinere ondernemers en grote bedrijven soms aangesloten op hetzelfde deel van het elektriciteitsnet. Ook lokale opwek, laadpunten en batterijen kunnen bijdragen aan de gezamenlijke sturing. Als de deelnemers op verschillende momenten kunnen bijsturen, kan de groep mogelijk vaker flexibiliteit leveren dan de deelnemers afzonderlijk. Voor de netbeheerder is vooral belangrijk dat de sturing op de juiste plek en het juiste moment aantoon een concreet netknelpunt verlicht.

[4] Partners in Energie, *Voorbeeldcontracten en vergoedingen*, onderdeel 'Capaciteitsbeperkingscontract', document *Groepscapaciteitsbeperkingscontract V1*. Voorbeeldcontracten en vergoedingen.

Wij vragen de netbeheerders om in pilots te onderzoeken of groepen met zowel kleine als grote aansluitingen gezamenlijk flexibiliteit kunnen leveren. Betrek waar relevant ook lokale opwek, waaronder A6-invoeders, en batterijen bij wind- en zonneparken die aan de gezamenlijke prestatie kunnen bijdragen. Breng daarbij in kaart welke meetgegevens nodig zijn, hoe de netbeheerder de bijdrage van de groep kan toetsen en onder welke voorwaarden de aanpak ook op andere locaties toepasbaar is.

Besteed daarbij ook aandacht aan de praktische vragen die nog openstaan. Voor de afrekening zijn kwartierwaarden uit de slimme meter van kleinverbruikers nodig. Daarvoor is hun toestemming vereist. Ook moet duidelijk zijn hoe de bijsturing van een kleinverbruiker zich verhoudt tot diens leverancier en balanceringsverantwoordelijke partij. Wie draagt bijvoorbeeld de kosten van eventuele onbalans? Onderzoek daarnaast of kleinverbruikers ook via een aggregator of CSP aan de gezamenlijke prestatie kunnen bijdragen.

4. Maak zichtbaar wat de eerste toepassingen opleveren

De ACM registreet groeps-CBC's en groeps-CSC's in haar voortgangsdashboard onder één noemer[5]. Daarmee blijft onduidelijk hoe vaak beide contractvormen afzonderlijk worden toegepast en wat ze in de praktijk opleveren.

Wij vragen netbeheerders om de resultaten van de eerste toepassingen openbaar te maken en de ACM om in haar monitoring onderscheid te maken tussen groeps-CBC's en groeps-CSC's. Maak op hoofdlijnen inzichtelijk welke typen aansluitingen hebben deelgenomen, welke individuele transportafspraken behouden zijn bleven en op welke momenten en met hoeveel vermogen de groep het knelpunt heeft verlicht. Laat daarbij ook zien of die ontlasting heeft geleid tot de toekenning van extra transportvermogen, bijvoorbeeld voor een bedrijfsuitbreiding of een nieuwe aansluiting.

Voor collectieven is vooral dat laatste van belang. Bij een groeps-CSC ontvangt de groep een vergoeding, maar de vrijgekomen netruimte komt niet automatisch ten goede aan haar eigen deelnemers. Of deze ruimte beschikbaar komt en aan wie zij wordt toegekend, bepaalt in belangrijke mate hoe aantrekkelijk het voor collectieven is om gezamenlijk flexibiliteit aan te bieden.

[5] ACM, *Voortgangsdashboard, bestuurlijke afspraken en verbeterplannen netbeheerders*, categorie 'GroepsCBC/CSC'. Voortgangsdashboard.